Fylkesmannen i Trøndelag

Trööndelagen fylhkenålma

Veileder

Regionale miljøtilskudd til jordbruket i Trøndelag 2020

Bilder av Anne Solstad og Anders Mona

Søknadsfrist 15. oktober 2020

Steinkjer 19. mai 2020

Innhold

Miljøtilskudd til jordbruket for ekstra miljøinnsats? ... 3
Innledende bestemmelser ... 4
§ 1 Formål ... 4
§ 2 Virkeområde ... 4
§ 3 Grunnvilkår ... 4
Kulturlandskap ... 5
§ 4 Drift av bratt areal ... 5
§ 5 Drift av beitelag ... 5
§ 6 Beiting av verdifulle jordbrukslandskap på innmark ... 6
§ 7 Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i utmark ... 6
§ 8 Slått av verdifulle jordbrukslandskap ... 7
Biologisk mangfold ... 8
§ 9 Slått av slåttemyr og slåttemark ... 8
§ 10 Beiting av kystlynghei ... 8
§ 11 Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer (slått eller beiting) ... 9
§12 Skjøtsel av trua naturtyper (slått eller beiting) ... 10
§ 13 Friarealer for gås i Trøndelag og Nordland ... 11
Kulturminner og kulturmiljøer ... 12
§ 14 Drift av seter ... 12
§ 15 Besøksseter ... 13
§ 16 Skjøtsel av automatisk freda kulturminner ... 14
Avrenning til vann ... 15
§ 17 Ingen jordarbeiding om høsten ... 15
§ 18 Grasdekte vannveier og grasstriper i åker ... 16
§ 19 Grasdekt kantsone i åker, korn og grønnsaker/potet ... 16
§ 20 Fangvekst som underkultur ... 17
Utslipp til luft ... 18
§ 21 Spredning av husdyrgjødsel om våren og eller i vekstsesongen ... 18
§ 22 Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel ... 19
§ 23 Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslange ... 19
Plantevern ... 20
§ 24 Ugrasharving i åker ... 20
§ 25 Ugrasbekjempelse i radkulturer ... 21
Generelle bestemmelser ... 22
§ 26 Utmåling og utbetaling av tilskudd ... 22
§ 27 Søknad ... 22
§ 28 Administrasjon, dispensasjon og klage ... 22
§ 29 Opplysningsplikt og kontroll ... 22
§ 30 Avkorting av tilskudd ... 22
§ 31 Tilbakebetaling og renter mv. ... 23
§ 32 Ikrafttredelse ... 23
Oversikt over miljøtilskudd som kan kombineres på samme areal ... 24
Foreløpige satser regionale miljøtilskudd til jordbruket i Trøndelag, 2020 ... 25

Miljøtilskudd til jordbruket for ekstra miljøinnsats?

Miljøtilskuddene til jordbruket er årlige tilskudd som laga for å stimulere til gode miljøtiltak i jordbruket, tiltak en som bonde ikke er pålagt å gjøre gjennom annet regelverk. Målet med dette er å få tatt enda bedre vare på kulturlandskapet, biologisk mangfold, kulturminner, gode tradisjoner og å få redusert tapet av næringsstoff og klimagasser fra jordbruksdrifta.

Tilskuddene er laga for Trøndelag, men er henta fra en nasjonal meny som gjør at reglene for hver ordning er noenlunde lik over hele landet, men fylkene kan velge ulike ordninger. De ordningene vi har i Trøndelag er valgt med bakgrunn i Regionalt Miljøprogram 2019-2022. Ordningene er fastsatt i dialog med partene i jordbruksoppgjøret, kommunene og fylkeskommunen og er hjemla i forskrift om regionale miljøtilskudd i jordbruket, Trøndelag.

Trøndelag har ei ramme på 71,3 millioner kroner til ordninga.

Hvem, og når kan en søke?
Foretak som driver vanlig jordbruksproduksjon, og beitelag som er registrert i enhetsregisteret, kan søke om tilskudd. Søkinga gjøres digitalt via Altinn. Søknadsfristen for jordbruksforetak er 15. oktober, for beitelag er fristen 15. november. Det er mulig å søke i inntil 14 dager etter søknadsfristen, men da med trekk i berettiga tilskudd på 1000 kr per dag for seint levert søknad.

Digital søking via Altinn
Mye av søkinga gjøres på digitalt kart i søknadsprogrammet i Altinn. Det er viktig at søknaden, med inntegning i kartet, er rett for å få de berettiga tilskuddene. Dette er søkerens ansvar. Dersom en gir feil opplysninger i søknaden som kunne gitt uberettiga tilskudd skal kommunen alltid vurdere avkorting, og normalt også foreta avkorting, i det berettiga tilskuddet.
For søknadsomgangen 2020 vil en kunne hente kartet over innvilga søknad i 2019 som utgangspunkt for søknaden for 2020. Når en har søkt får en kvittering for levert søknad. Vi anbefaler at søkere sjekker og kontrollerer innholdet i kvitteringa for levert søknad.

Det er mulig å levere papirsøknad, men det er ikke ønskelig med slike søknader. Søknadsskjema for utskrift på papir finnes på Fylkesmannens hjemmeside.

Temakart og kart i søknadsskjema
Flere ordninger har egne kart som avgrenser hvor det kan søkes tilskudd. Hovedkartet i søknaden er NIBIO sitt «gårdskart, AR5». Her vises innmarksarealene som de aller fleste tilskuddene gjelder for. De som søker på ordninga «ingen jordarbeiding» får opp kartet med erosjonsrisikoklasser og tilskuddet blir beregna utfra dette. I dette kartet kommer det også fram hva som er «prioriterte områder» og «andre områder». Søkes det om tilskudd til «skjøtsel av kulturminner» kommer kartet med kulturminner opp (Askeladden). Dersom en søker på en ordning med «trua» eller «utvalgte naturtyper» kommer naturtypekartet fra «naturbase» opp. En kan også velge om en vil ha flyfoto som bakgrunnskart, det vil ofte også være til god hjelp for å få søkt på riktig sted.

Kartlaget for prioriterte områder for «friareal for gås» ligger ikke i søknadsprogrammet, men finnes i Fylkesmannens kartbase, GISLink, på adressa https://kart.gislink.no/kart/?viewer=landbruk.landbruk under «Verktøy miljøtilskudd (RMP)». På denne adressa er og kart over alle områder i Trøndelag som fikk miljøtilskudd for 2018 og 2019.

Innledende bestemmelser

§ 1 Formål

Formålsbestemmelsen angir formålene med tilskuddene under hvert miljøtema. Miljøtemaene er kulturlandskap, biologisk mangfold, kulturminner og kulturmiljøer, friluftsliv, avrenning til vann, utslipp til luft og plantevern. Prioriteringene som blir gjort regionalt skal forankres i disse miljøtemaene.

§ 2 Virkeområde

Forskriften gjelder i Trøndelag fylke.

§ 3 Grunnvilkår

For å oppfylle grunnvilkårene i § 3 a må følgende vilkår som må være oppfylt.

1. Tilskuddet tilfaller foretaket som har gjennomført tiltaket på arealer de disponerer søknadsåret. Det er kun foretaket som har gjennomført tiltaket som kan søke om tilskudd. Ved at foretaket «disponerer» arealet, menes at man enten eier, har bruksrett til eller leier et areal for «vanlig jordbruksproduksjon». Et leieforhold bør kunne dokumenteres ved skriftlig leieavtale, men dette er ikke et krav. Ved tvil om foretakets rett til å disponere arealet, er det foretaket selv som har bevisbyrden for å dokumentere at man disponerer arealet.

2. Foretaket må drive «vanlig jordbruksproduksjon» på en eller flere landbrukseiendommer.

Dette er en konkret landbruksfaglig vurdering og betyr at foretakets drift må være intensiv nok til å være berettiget produksjonstilskudd, jf. forskrift av 19. desember 2014 nr. 1817 om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket § 2.
Regionale miljøtilskudd gjelder som utgangspunkt drift av jordbruksarealer, og ved vurdering av hva som ansees som «vanlig jordbruk» skal det tas utgangspunkt i gjeldende rundskriv til produksjonstilskudds-forskriften, RS 2020-7 kapittel 2.3.3 om «arealbaserte produksjoner».

3. Foretaket må være registret i Enhetsregisteret.

For å oppfylle grunnvilkåret i § 3 b I forskrift av 12. april 2019 om regionale miljøtilskudd i jordbruket må følgende vilkår være oppfylt:

1) Beitelaget må være registeret som samvirkeforetak eller forening i Enhetsregisteret. Brønnøysundregisteret krever i dag at beitelaget er registret som et samvirkeforetak. Imidlertid er det mange beitelag som fortsatt er registrert som forening. Disse kan også søke om tilskudd for drift, så fremt de oppfyller øvrige vilkår i bestemmelsen.

2) Drifta av beitelaget skal ha til hovedformål å samarbeide om hensiktsmessige fellesløsninger innen beitebruk og god utnyttelse av utmarksbeite.

Kulturlandskap

Formålet med tiltakene under kulturlandskap er å ivareta jordbrukets kulturlandskap utover det en oppnår gjennom de nasjonale ordningene. Drift av bratt areal og drift av beitelag skal bidra til å opprettholde tradisjonell drift, mens beiting og slått av verdifulle jordbrukslandskap skal bidra til å ivareta mer spesielle kulturlandskapsverdier. Åkerholmer og gårdsdammer er særegne landskapselementer i jordbrukets kulturlandskap som bør ivaretas, også av hensyn til biologisk mangfold.

§ 4 Drift av bratt areal

Formålet med ordningen er å stimulere til drift av bratt areal for å holde arealene i hevd og ivareta åpent kulturlandskap

Tilskuddet gis til fulldyrka og overflatedyrka areal. Bestemmelsen krever at arealet blir høstet ved slått, tresking eller opptaking. Beiting alene gir ikke tilskudd.

Vilkår:

- Helninga må være 1:5 eller brattere.
- Arealet må være full- eller overflatedyrka
- Arealet må være slåtte- eller åkerareal, arealer som kun er brukt til beite ytes ikke tilskudd
- Det gis ikke tilskudd for de første 15 dekarene med brattareal på foretaket

Flere tilskudd for samme areal:

Areal som får tilskudd til §4 «drift av bratt areal» kan også få tilskudd til

§ 6 Slått av verdifullt jordbrukslandskap, innmark
§ 9 Slått av slåttemark
§ 12 Skjøtsel av trua naturtyper, slått
§ 11 Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer, slått
§ 13 Friareal for gås
§ 16 Skjøtsel av automatisk freda kulturminner, slått
§ 17 Ingen jordarbeiding om høsten
§ 18 Grasdekt vannvei og grasstriper i åker
§ 19 Grasdekt kantsone åker
§ 20 Fangvekster som underkultur
§ 21 Spredning av husdyrgjødsel om våren og eller i vekstsesongen
§ 22 Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel
§ 23 Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslanger
§ 24 Ugrasharving i åker, korn
§ 25 Ugrasbekjempelse i radkulturer

Tiltaksklasser: overflatedyrka og fulldyrka med helning 1:5 og 1:3
Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 5 Drift av beitelag

Formålet med ordningen er å stimulere til samarbeid om beiting med sikte på god utnyttelse av beiteressurser i utmark og effektivt tilsyn med minst mulig tap av dyr. Slikt samarbeid kan gjelde tilsyn, sanking og ettersyn og vedlikehold av gjerder og installasjoner.

Vilkår:

- Beitelaget må være registrert i Enhetsregisteret og ha minst 2 aktive medlemmer.
- Beitelaget skal organisere og tilrettelegge for felles beitebruk i utmark, og være åpent for brukere som har tilgang til beiteområdet til beitelaget.
- Laget skal organisere effektivt og forsvarlig tilsyn og sanking i beiteområdet.
- Det skal foreligge en plan for tilsyn og for sanking og laget skal dokumentere tilsynet.

Tiltaksklasser: storfe/hest, småfe.
Tilskuddet utmåles per dyr sluppet på utmarksbeite.

Flere tilskudd for samme areal:
Ikke aktuelt med flere tilskudd siden tilskuddet er ikke beregna ut fra areal.

§ 6 Beiting av verdifulle jordbrukslandskap på innmark

Formålet med tilskuddet er å stimulere til beiting av verdifulle jordbruksarealer for å holde arealer i hevd, bevare jordbrukspreget og å holde landskapet åpent.

Det kan gis tilskudd for fulldyrka- og overflatedyrka arealer, samt innmarksbeite, der beiting er det mest aktuelle tiltaket for å skjøtte arealene og holde vedlike kulturlandskapskvalitetene.

Med verdifulle jordbruksarealer menes jordbrukspåvirkede områder med kulturlandskapsverdier skapt av langvarig tradisjonell jordbruksdrift.

Verdifulle jordbruksarealer er:

1. Øyer og holmer/vegløse områder.
   Det skal ikke være kjørbar forbindelse til arealet. Mulig adkomst med traktor regnes som kjørbar forbindelse.
2. Områder verna som landskapsvernområde, naturreservat eller nasjonalpark.
3. Setervoller.

Vilkår for alle tiltak

- Arealet må være fulldyrka, overflatedyrka eller innmarksbeite.
- Beitinga må være tilstrekkelig til at verdiene på arealer opprettholdes eller økes.
- Minimum beiteperiode er 5 uker i sommerhalvåret.

Dersom det ikke lar seg gjøre å beite arealene i 5 uker av hensyn til lokalitet og dyrevelferd, kan arealet likevel være berettiga tilskudd dersom verdiene på arealene opprettholdes eller økes.

Setervoll:
Med setervoll menes engarealet i tilknytning til setra. På setra skal det være seterbebyggelse eller spor etter dette.

Flere tilskudd for samme areal:
Areal som får tilskudd til § 6 «Beiting av verdifulle jordbrukslandskap på innmark» kan også få tilskudd til

§ 11 Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer, beiting
§ 12 Skjøtsel av trua naturtyper, beiting
§ 21 Spredning av husdyrgjødsel, om våren eller i vekstsesongen
§ 22 Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel
§ 23 Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslanger

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 7 Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i utmark

Formålet med tilskuddet er å stimulere til beiting i verdifulle jordbrukslandskap for å holde arealene i hevd, samt bevare jordbrukspreget og åpent landskap. Beiting kan også ivareta kulturbetinget naturmangfold i utmark.

Med verdifulle jordbrukslandskap menes jordbrukspåvirkede områder med kulturlandskapsverdier skapt av langvarig tradisjonell jordbruksdrift.

Verdifulle jordbrukslandskap er:

1. Øyer og holmer uten veiforbindelse.

Vilkår:

- Arealene må beites i minst 5 uker i sommerhalvåret.
- Beitinga må være slik at verdiene til arealet opprettholdes eller økes.

Dersom det ikke lar seg gjøre å beite arealene i 5 uker av hensyn til lokalitet og dyrevelferd, kan arealet likevel være berettiga tilskudd dersom verdiene på arealene opprettholdes eller økes.

Flere tilskudd for samme areal:
Der er ikke aktuelt med flere tilskudd siden tilskuddet ikke er beregna ut fra areal.

Tiltaksklasser: storfe/hest, småfe.
Tilskuddet utmåles per dyr.

§ 8 Slått av verdifulle jordbrukslandskap

Formålet med tilskuddet er å stimulere til å holde verdifulle jordbruksområder i hevd og hindre gjengroing.

Med verdifulle jordbrukslandskap menes jordbrukspåvirkede områder med kulturlandskapsverdier skapt av langvarig tradisjonell jordbruksdrift.

Verdifulle jordbrukslandskap er:

1. Øyer og holmer og andre veiløse områder.
   Ordninga gjelder områder uten veg-, bru- eller fergeforbindelse som høstes gjennom slått. Det skal ikke være kjørbar forbindelse til arealet. Mulig adkomst med traktor regnes som kjørbar forbindelse.
2. Områder verna som landskapsvernområde, naturreservat eller nasjonalpark.
3. Setervoller.

Vilkår for alle tiltak

- Arealet må være fulldyrka eller overflatedyrka.
- Ved slått skal avlinga samles opp og nyttes til fôr.
- Slåtten må gjøres slik at verdiene til arealet opprettholdes eller økes.

Setervoll:
Med setervoll menes engarealet i tilknytning til setra. Setra skal ha seterbebyggelse eller spor etter dette.

Flere tilskudd for samme areal:
Areal som får tilskudd til § 8 «Slått av verdifulle jordbrukslandskap» kan også få tilskudd til:

§ 4 Drift av bratt areal
§ 9 Slått av slåttemark
§ 11 Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer, slått
§ 12 Skjøtsel av trua naturtyper, slått
§ 21 Spredning av husdyrgjødsel om våren og eller i vekstsesongen
§ 22 Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel
§ 23 Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslanger

Tilskuddet utmåles per dekar.

Biologisk mangfold

Formålet med tiltakene under biologisk mangfold er å ivareta utvalgte og trua naturtyper og biologisk verdifulle arealer i jordbruket. Det er også et mål å tilrettelegge for fugl som er avhengige av hekking og beiting i tilknytning til jordbruksarealer.

§ 9 Slått av slåttemyr og slåttemark

Formålet med tilskuddet er å stimulere til slått av de utvalgte naturtypene slåttemyr og slåttemark for å ivareta eller forbedre naturtypen.

Vilkår:

- Arealene skal være registrert som naturtype slåttemark eller slåttemyr med verdi «svært viktig» eller «viktig» i Miljødirektoratet sin «naturbase».
- Arealet det gis tilskudd for skal ikke være gjødslet, jordarbeidet eller sprøytet med plantevernmidler
- Arealet må være holdt i hevd eller være restaurert.
- Avlinga skal samles opp, fjernes fra arealet og brukes til fôr.

Flere tilskudd for samme areal:
Areal som får tilskudd til § 9 «slått av slåttemyr og slåttemark» kan også få tilskudd til
§ 4 Drift av bratt areal
§ 8 Slått av verdifullt jordbrukslandskap

Tiltaksklasse: svært viktig, viktig
Tilskuddet utmåles per dekar.

Skjøtselsråd for slåttemark og slåttemyr

- Slått bør gjennomføres etter blomstring og etter at mange av plantene har satt frø.
- Det kan være en fordel å slå litt areal etter at vegetasjonen har visna, dette kan gi viktig frøproduksjon.
- Unngå bruk av maskiner som gir kjøreskader på arealene
- Det er positivt for spredning av frø at graset tørkes på bakken eller hesjes.
- Det er normalt positivt at arealet i tillegg til slått også blir beita, særlig høstbeiting.
- Grundig raking av arealet vil ofte være positivt for å få fjerna mose
- Området bør ha skjøtselsplan som beskriver verdiene og sier hvordan disse skal skjøttes.

§ 10 Beiting av kystlynghei

Formålet med tilskuddet er å stimulere til at naturtypen kystlynghei blir ivaretatt gjennom beiting med sau.

Tiltaket gjelder arealer som er kartlagt og definert som utvalgt naturtype kystlynghei klassifisert som «svært viktig» og «viktig» i Miljødirektoratet sin «Naturbase».

Det kan også gis tilskudd for arealer som ikke er registrert i «Naturbase», dersom disse arealene er godt kartlagt og dokumentert. Fylkesmannen må godkjenne disse arealene før søknadsomgangen. Arealene må oppfylle kriteriene og verdisettingen for «svært viktig» og «viktig» for å kunne være berettiga tilskudd.

Skjøtselsråd kystlynghei

- Kystlyngheia bør ha skjøtselsplan som beskriver verdiene og hvordan den skal skjøttes for å ivaretas.
- Arealene bør med ulike mellomrom brennes som en del av skjøtselen. Dette gir variert beite og får bort gammel lyng. Brenning bør gjøres før hekketida og være avslutta før 15 mars.
- Det er positivt om beitinga gjøres med utgangersau.
- Fremmede arter i kystlyngheia bør bekjempes.
- Trær og busker som kan bidra til at kystlyngheia gror igjen bør hugges.

Vilkår:

- Kystlyngheia skal være registrert i «Naturbase» og ha verdi «svært viktig» eller «viktig».
- Sauene må beite arealet hele året og ta opp hoveddelen av fôret ved beiting, såfremt klimamessige og dyreetiske forhold tillater det.
- Arealet det gis tilskudd for skal ikke være gjødslet, jordarbeidet eller sprøytet med plantevernmidler.
- Beitinga av kystlyngheia må bidra til at verdiene til arealet ivaretas eller bedres.
- Dyretallet må være tilpassa beitegrunnlaget.
- Dersom det drives husdyrhold uten husdyrrom må det foreligge tillatelse fra Mattilsynet.

Flere tilskudd for samme areal:
Der er ikke aktuelt med flere tilskudd siden tilskuddet ikke er beregna ut fra areal.

Tiltaksklasse: «Svært viktig» og «viktig»
Tilskuddet utmåles per dyr.

§ 11 Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer (slått eller beiting)

Formålet med tilskuddet er å stimulere til slått eller beite av arealer med særlig verdi for plante- og dyrelivet, opparbeidet gjennom tidligere tiders jordbruksdrift.

Vilkår:

- Arealene må være innmarksarealer (full- og overflatedyrka eller innmarksbeite)
- Arealet skal ikke være gjødsla, jordarbeida eller sprøyta med kjemiske plantevernmidler.
- Arealet er prega av lang tids bruk til slått og/eller beite, og har innslag av planter som er karakteristiske for gammel kulturmark.

Ekstra vilkår ved beiting:

- Beitearealet skal fremstå som et godt brukt beite uten nevneverdig gammelgras, slik at arealtilstanden på sikt opprettholdes eller bedres.
- Det må på arealet ikke foregå tilleggsfôring som fører til trakkskader, tap av biologisk mangfold og erosjon.

Ekstra vilkår ved slått:

- Ved bruk av maskiner til slåttearbeidet må disse brukes på en måte som gjør at verdiene til arealet opprettholdes eller økes.
- Avlinga skal samles opp, fjernes fra arealet og brukes til fôr.

Flere tilskudd for samme areal:
Areal som får tilskudd til § 11 «skjøtsel av biologiske verdifulle arealer» kan også få tilskudd til
§ 4 Drift av bratt areal
§ 6 Beiting av verdifullt jordbrukslandskap i innmark
§ 8 Slått av verdifullt jordbrukslandskap

Tiltaksklasser: slått, beiting.
Tilskuddet utmåles per dekar.

Skjøtselsråd for skjøtsel av biologisk verdifulle arealer

- Slått kan gjøres på samme måte som slåttemark.
- Beiting må gjøres på en måte som ivaretar kvalitetene på arealet.
- Dersom arealet har orkideer bør tidlig beiting unngås.
- Renninger bør slås for å hindre gjengroing.
- Ta vare på variasjon av trær og busker.
- Tilrettelegg for insekter og fugler kan gjøres ved å unngå at steingjerder, rydningsrøyser og bart fjell gror igjen.
- Ha gjerne noe areal som får blomstre og visne.
- Uønskede dominerende arter som hundekjeks, tistel og høymole bør slås tidlig i sesongen for å tappes for næring og redusere spredning.
- Fremmede arter bør bekjempes på arealet

§12 Skjøtsel av trua naturtyper (slått eller beiting)

Ordninga gjelder de trua naturtypene «naturbeitemark» og «hagemark». Formålet med ordninga er å stimulere til beite eller slått for å ta vare på kulturbetinget trua naturtyper.

De trua naturtpene «naturbeitemark» og «hagemark» er opparbeidet gjennom lang tids jordbruksdrift og holder mange steder på å forsvinne. Naturtypene har særlig verdi for plante- og dyrelivet,

Skjøtselsråd for trua naturtyper

- Slått kan gjøres etter samme prinsipper som for slåttemark.
- Beiting med flere dyreslag er ofte en fordel.
- Dersom arealet har områder med orkideer, bør tidlig beiting av disse unngås.
- En bør ta vare på variasjon av trær og busker.
- Tilrettelegging for insekter og fugler kan gjøres ved å unngå at steingjerder, rydnings-røyser og bart fjell gror igjen.
- Gamle trær bør bevares
- Uønskede dominerende arter som hundekjeks, tistel, høymole bør slås tidlig i sesongen, og gjerne flere ganger, for å redusere utbreiinga.
- Fremmede arter bør bekjempes på arealet.

Tilskuddet gjelder:

- Naturbeitemark
- Hagemark

Vilkår:

- Arealene må være kartlagt og registrert i naturbasen som «svært viktig» eller «viktig».
- Arealene må være innmarksarealer (full- og overflatedyrka eller innmarksbeite).
- Arealet skal ikke være gjødsla, jordarbeida eller sprøyta med kjemiske plantevernmidler.

Ekstra vilkår ved beiting:

- Beitearealet skal fremstå som et godt brukt beite uten nevneverdig gammelgras, slik at arealtilstanden på sikt opprettholdes eller bedres.
- Det må på arealet ikke foregå tilleggsfôring som fører til trakkskader, tap av biologisk mangfold og erosjon.

Ekstra vilkår ved slått:

- Ved bruk av maskiner til slåttearbeidet må disse brukes på en måte gjør at verdiene til arealet opprettholdes eller økes.
- Avlinga skal samles opp, fjernes fra arealet og brukes til fôr.

Flere tilskudd for samme areal:

Areal som får tilskudd til § 12 «trua naturtyper» kan også få tilskudd til:

§ 4 Drift av bratt areal

§ 6 Beiting av verdifullt jordbrukslandskap i innmark

§ 8 Slått av verdifullt jordbrukslandskap

Tiltaksklasser: slått, beiting.

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 13 Friarealer for gås i Trøndelag og Nordland

Formålet med tilskuddet er at kortnebbgås og kvitkinngås kan beite gras- eller kornarealer (fulldyrka og overflatedyrka) uten å bli forstyrra eller jaga i beitesesongen påfølgende år. Tilskuddet gis som kompensasjon for ulempen som oppstår av beitinga.

Søknadsberettiga er foretak i **«Særlig prioriterte områder» og «Prioriterte områder»** i Steinkjer, Levanger, Verdal, Inderøy, Verran og Snåsa.

Kart over særlig prioriterte og prioriterte områder finnes under «landbruk»/«verktøy miljøtilskudd (RMP)»:
https://kart.gislink.no/kart/?viewer=landbruk.landbruk

Dokumentasjon

Søkere skal kunne dokumentere størrelsen på beitetrykket som har vært på de omsøkte arealene. Dette kan gjøres ved foto og uttalelse fra veiledningstjenesten/kommune, samt notater om avlingsmengde. For nye arealer, eller vesentlig økt belastning på enkeltbruk vil det bli etterspurt dokumentasjon for grovfôrkjøp eller tilsvarende dokumentasjon som viser vesentlig avlingstap. Arealer som har hatt lite beiting av gås, og dermed lite avlingstap, er ikke berettiga tilskudd til friareal.

Kontakt kommunen før 15. mai

De som ønsker å søke om friareal for kortnebbgås bes ta kontakt med kommunen før 15. mai i søknadsåret. Dette for at kommunen skal ha mulighet til å vurdere beitetrykket.

Tabell: Områder og tiltaksklasser med krav til tiltak for å kunne få tilskudd for friareal for gås.

Tiltaksklasser	**«Særlig prioriterte områder»**	**«Prioriterte områder»**
Høyt beitetrykk:	- Førsteårseng, vår- eller sommersådd i såingsåret. - Andreårseng, ettersådd med egna gras i første engår. - Avlinga har tidligere år pga gåsebeiting vært <1 rundball (160 FEm) pr daa på 1.slått.	
Middels beitetrykk:	- Eng fra og med 3 år til og med 5 år som årlig ettersås med egna gras. - Avlinga har tidligere år pga gåsebeiting vært <1 rundball (160 FEm) pr daa på 1.slått.	- Eng fra og med 1. år til og med 5. år som normalt er svært hardt beita av gås og som årlig ettersås med egna gras - Avlinga har tidligere år pga gåsebeiting vært <1 rundball (160 FEm) pr daa på 1.slått.
Lavt beitetrykk	- Eng fra og med 2 år til og med 5 år som ikke ettersås.	- Eng fra og med 1 år til og med 5 år som normalt er hardt beita av gjess. - Avlinga har tidligere år pga gåsebeiting vært <1,5 rundball (250 FEm) pr daa på 1.slått.
Særlig tilrettelegging (underkultur korn)	- Underkultur i korn som mat til gås våren etter. - Arealene kan ikke jordarbeides før 10. mai.	

Vilkår:

- Graset/underkulturen skal være godt etablert i oktober.
- Det er ikke tillatt å jage gås om våren på de arealene som får tilskudd.
- For å være berettiget tilskudd må foretaket ha minst 30 daa som er berettiga tilskudd.
- Grasarealer som får friarealtilskudd kan ikke brakklegges eller jordarbeides før 17. mai.

Begrensa økonomisk ramme for ordninga
Ordningen har øremerka midler, med en fordeling mellom kommunene. Rammen økes kun ved økning gjennom jordbruksforhandlingene.

Flere tilskudd for samme areal:
Areal som får tilskudd til § 13 «friareal for gås i Trøndelag og Nordland» kan også få tilskudd til:

§ 4 Drift av bratt areal
§ 8 Slått av verdifullt jordbrukslandskap
§ 17 Ingen jordarbeiding om høsten
§ 18 Grasdekt vannvei i åker, korn
§ 18 Grasstripe i åker, korn
§ 19 Grasdekt kantsone åker, korn
§ 20 Fangvekster som underkultur
§ 21 Spredning av husdyrgjødsel om våren og eller i vekstsesongen
§ 22 Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel
§ 23 Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslanger

Tiltaksklasser: Særlig tilrettelegging, høyt beitetrykk, moderat beitetrykk og lavt beitetrykk
Tilskuddet utmåles per dekar.

Kulturminner og kulturmiljøer

Formålet med tiltak under kulturminner og kulturmiljøer er å beholde synlige spor i landskapet etter tidligere tiders jordbruksdrift og bosetting, slik som gravminner og rydningsrøyser. I tillegg skal tiltakene bidra til å opprettholde tradisjonelle driftsformer som seterdrift.

§ 14 Drift av seter

Formålet med tilskuddet er å stimulere til drift av seteranlegg. Seterdrift med beitedyr bidrar til å holde arealer åpne, er gunstig for biologisk mangfold og viktig for formidling av tradisjon og kulturarv. Produksjonsperioden skal vare minst seks uker per sesong.
Melka som blir produsert skal leveres til meieri eller foredles på setra. Produksjonen skal tilsvare minimum 45 liter kumelk eller 25 liter geitemelk i døgnet per seter, som i dag tilsvarer Tines leverandørvilkår.

Tilskuddet utmåles per seter, uavhengig om det er enkelt- eller fellesseter. Tilskuddet blir fordelt mellom foretakene som deltar i en fellesseter, ved at foretaket oppgir antall deltakere i søknaden. Samdrift regnes som ett foretak.

Vilkår:

- Det skal være melkeproduksjon på setra i minst 6 uker.
- Melka fra setra skal videreforedles på setra eller leveres meieri.
- Kyr som går med diende kalv regnes ikke som melkekyr og tilfredsstiller ikke kravet til melkeproduksjon.
- Drifta skal ha klar tilknytning til tradisjonell seterkultur.
- Det forutsettes nødvendige godkjenninger og tillatelser for den virksomheten som foregår på setra.
- Det skal føres noteringer over setersesongens varighet, beitepraksis og antall dyr, samt logg for leveranse og foredling.

Flere tilskudd for samme areal:
Der er ikke aktuelt med flere tilskudd siden tilskuddet ikke er beregna ut fra areal.
Det kan ikke for samme seter søkes om tilskudd til både «Drift av seter» og «Besøksseter».

Tiltaksklasser: egen foredling, levering til meieri.
Tilskuddet utmåles per seter, fordelt på antall foretak som har dyr på setra.

§ 15 Besøksseter

Formålet med tilskuddet er å stimulere til aktiviteter på setre som formidler kultur og jordbrukstradisjoner, samt stimulerer til næringsvirksomhet som kan bidra til mer aktive setermiljø.

Vilkår

- Seterperioden skal vare i minst 4 uker
- Seterfolket skal bo på setra i minst 4 uker av setringsperioden.
- Det skal på setra melkes minst 2 kyr eller 10 geiter to ganger daglig.
- Melka fra setra skal videreforedles på setra.
- Kyr som går med diende kalv regnes ikke som melkekyr og tilfredsstiller ikke kravet til melkeproduksjon.
- Drifta skal ha klar tilknytning til tradisjonell lokal seterkultur.
- All produksjon på setra skal loggføres og skje i samsvar med krav fra Mattilsynet.
- Setra skal være åpen for besøkende. Det skal kunngjøres på hensiktsmessig måte når setra er i drift, og at besøkende ønskes velkommen. Det skal føres gjestebok over besøkende.

Flere tilskudd for samme areal:
Der er ikke aktuelt med flere tilskudd siden tilskuddet ikke er beregna ut fra areal.
Det kan ikke for samme seter søkes om tilskudd til både «Drift av seter» og «Besøksseter».

Tilskuddet utmåles per seter, fordelt på antall foretak som har dyr på setra.

§ 16 Skjøtsel av automatisk freda kulturminner

Formålet med tilskuddet er å stimulere til skjøtsel ved slått eller beiting av automatisk freda kulturminner (fra før år 1537) for å holde de synlige i jordbrukets kulturlandskap. Tilskudd kan gis alle typer automatisk freda kulturminner som omtales i kulturminneloven § 4. Eksempler på automatisk freda kulturminner er gravhauger, gravfelt, helleristninger, åkerreiner, gårdshauger, rydningsrøyser, boplasser, hustufter og veifar.
Gravminner måles inn enkeltvis hvis det er ett synlig på stedet, og som gravfelt hvis det er flere synlige som ligger i rimelig nærhet til hverandre.

For å være berettiga tilskudd må kulturminnet grense til eller ligge på jordbruksarealer. Med «grense til» menes at kulturminnet ligger slik til at det er en naturlig del av jordbrukslandskapet som skjøttes. Det kan også ligge «på» jordbruksarealer, men vil ikke være del av produksjonsarealene. Som en ekstra beskyttelse har alle automatisk freda kulturminner en sikringssone på minimum 5 meter i alle retninger rundt det freda objektet. Dette arealet er tilskuddsberettiga dersom det er en del av skjøtselen.

Skjøtselsråd for automatisk freda kulturminner

- Skjøtselen bør være slik at hovedformen på kulturminnet kommer fram.
- Dersom kulturminnet er blomsterrikt (slåttemarkpreg) bør disse få blomstre ferdig før slått.
- Dersom arealet er frodig og prega av gjengroingsarter og «ugras» bør disse slås tidlig og helst flere ganger med mål om å redusere forekomsten.
- Fremmede arter på kulturminne bør bekjempes.
- Det vil være positivt om kulturminnet gjøres tilgjengelig for folk flest og at det på stedet finnes informasjon om kulturminnet.
- Dersom det brukes maskiner i skjøtselsarbeidet er det viktig at disse brukes slik at kulturminnet ikke skades. Dette gjelder både over og under bakken, f.eks. kjøreskader.
- Det er viktig at beitedyr ikke skader kulturminnet. Det bør gjøres tiltak som hindrer at dyrene bruker kulturminnet til hvileplass eller at de lager sti igjennom det.
- Foringsplasser/vanningsplass bør legges i god avstand fra kulturminnet.
- Dersom det skal foregå hogst på eller nært et kulturminne, bør kulturminneavdelinga på fylkes-kommunen kontaktes før igangsetting.

Vilkår:

- Kulturminne skal skjøttes slik at verdiene ivaretas eller økes og må ikke stride mot kulturminneloven.
- Kulturminnet skal være registrert i kulturminnebasen Askeladden.
- Det skal ikke være nevneverdig gammelgras og annet som gir inntrykk av gjengroing.
- Det må ikke anvendes kjemiske plantevernmidler, mineralgjødsel eller husdyrgjødsel på arealet, med mindre dette er godkjent av kommunen og forvaltningsmyndigheten.

Ekstra vilkår ved beiting:

- Ved beiting må det ikke forgå tilleggsfôring som kan skade kulturminnene

Ekstra vilkår ved slått:

- Ved slått skal avlinga samles opp, fjernes fra arealet og brukes til fôr.

Flere tilskudd for samme areal:
Areal som får tilskudd til § 16 «skjøtsel av automatisk freda kulturminner» kan også få tilskudd til:

§ 4 Drift av bratt areal

Tiltaksklasser: beiting, slått.
Tilskuddet utmåles per dekar.

Avrenning til vann

Formålet med tilskuddene under avrenning til vann er å redusere avrenning av næringsstoffer og partikler til vassdrag og kyst. Tiltakene er viktig for å bidra til at målene etter vannforskriften nås.

Prioriterte områder og andre områder
Ut fra tilstand i vannforekomstene og grad av potensiell negativ påvirkning fra jordbruk har Fylkesmannen valgt ut og definert områder som er prioritert for å motta høyere satser for tilskudd for avrenningstiltak. Andre områder kan også motta tilskudd, men vil ikke ha samme behov for høy tiltaksgjennomføring ut ifra tilstanden i vannforekomstene. Inndelingen «prioriterte områder» og «andre områder» gjelder i Trøndelag for ordningen § 17 «Ingen jordarbeiding om høsten».
Oversikt over «prioriterte områder» ses i søknadsprogrammet eStil og i Fylkesmannens kartbase på https://kart.gislink.no/kart/?viewer=landbruk.landbruk. Øvrige arealer er «andre områder».

§ 17 Ingen jordarbeiding om høsten

Formålet med tilskuddet er å stimulere til at åkerarealer ikke blir jordarbeidet om høsten, etter siste høsting. Hensikten er å redusere tap av jord og næringsstoff fra åkerarealer til vassdrag.

Plantedekket som blir stående igjen (stubb) til 1. mars, beskytter mot erosjon i vinterhalvåret. Dette er et viktig tiltak for å hindre jordtap og avrenning av næringsstoffer. Eng, grasgjenlegg, korn med gjenlegg og radkulturer omfattes ikke av ordningen.

Tilskuddet kan gis til arealer i alle erosjonsrisikoklasser innenfor «prioriterte områder» og «andre områder».

Erosjonsrisikoklasser: Temakart for erosjonsrisiko utarbeidet av NIBIO skal brukes for arealer som dekkes av disse. Kartene fins hos NIBIO på https://gardskart.nibio.no/search, i «Kilden» https://kilden.nibio.no og i Fylkesmannens kartbase på https://kart.gislink.no/kart/?viewer=landbruk.landbruk . For arealer som ikke dekkes av temakartene, benyttes «*Veileder for prioritering av arealer for tilskudd til endret jordarbeiding*» (1993) ved beregning av erosjonsrisiko.

Vilkår:

- Areal som gis tilskudd skal ikke jordarbeides før 1. mars året etter høsting av hovedveksten.
- Halmen på areal som gis tilskudd skal ikke brennes på åkeren.
- Vekster: Korn, oljevekster, erter, karve, grønngjødsling, og grønnfôrvekster sådd med liten radavstand og der bare overjordiske deler høstes.

Flere tilskudd for samme areal:
Areal som får tilskudd til § 17 «Ingen jordarbeiding om høsten» kan også få tilskudd til:

§ 4 «drift av bratt areal»
§ 20 «fangvekster som underkultur»
§ 21 «spredning av husdyrgjødsel om våren og eller i vekstsesongen»
§ 22 «nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel»
§ 23 «Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslange»
§ 24 «ugrasharving i åker»

Tiltaksklasser: Erosjonsklasse 1-4
Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 18 Grasdekte vannveier og grasstriper i åker

Formålet med tilskuddet er å stimulere til flerårig grasdekke i drog/dalsøkk, og på tvers av fall i lange hellinger, for å redusere faren for erosjon.

«Grasdekt vannvei» skal ligge der vannet renner langs bunnen av drog/dalsøkk i åkeren. Her vil det i mange tilfeller være konsentrert avrenning og stor fare for graving/erosjon. Et grasdekke med velutviklet rotsystem vil forindre eller redusere slik graving.

«Grasstriper legges på tvers av fall i lange hellinger for å hindre eller redusere jordtap og erosjon inne på åkeren.

Det er ikke krav om å avstå fra gjødsling eller sprøyting, ettersom arealet ligger inne på produksjonsarealet. Det er heller ikke krav om høsting, siden det ikke er like avgjørende å fjerne næringsstoffene som tas opp i grasdekket fra slike arealer, da arealene ikke skal grense direkte til vann eller vassdrag.

Vilkår:

- Tilskudd gis til flerårig grasvei/stripe.
- «Grasdekt vannvei» må være minst seks meter bred.
- «Grasstripe» må være minst to meter bred.
- Grasveksten må i såingsåret være godt etablert om høsten.
- Ved fornying skal jordarbeiding og såing skje mellom 1. mars og 1. juli.

Flere tilskudd for samme areal:

Areal som får tilskudd til § 18 «Grasdekte vannveier og grasstriper i åker» kan også få tilskudd til:

§ 17 «ingen jordarbeiding om høsten»
§ 20 «fangvekster som underkultur»
§ 21 «spredning av husdyrgjødsel om våren og eller i vekstsesongen»
§ 22 «nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel»
§ 23 «Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslange»
§ 24 «ugrasharving i åker»
§ 25 «ugrasbekjempelse i radkulturer»

Tiltaksklasser: korn, potet/grønnsaker.
Tilskuddet utmåles per meter.

§ 19 Grasdekt kantsone i åker, korn og grønnsaker/potet

Formålet med tilskuddet er å stimulere til etablering av flerårig grasdekke langs kanten mot vassdrag på arealer som er utsatt for erosjon og avrenning av næringsstoffer. Med vassdrag menes her elv, bekk, kanal/åpengrøft og innsjø/vann.

For å hindre forurensning av vann, er det ikke tillatt med gjødsling eller sprøyting der det ytes tilskudd til grasdekt kantsone i åker. Det er også satt krav om slått, beting eller pussing. Det er en fordel om grasdekket fjernes for å holde tilbake næringsstoffene. Mange foretak har ikke utstyr for høsting og det tillates derfor at arealet pusses.

Sonen skal ha <u>minimum</u> bredde på åtte meter målt fra vassdragets normalvannstand. Dette inkluderer sonen på to meter som er satt som et vilkår etter forskrift om produksjonstilskudd. Minimum seks meter av sonen må være etablert på fulldyrka eller overflatedyrka areal. Avstandene er horisontalt målt.

Kantsonen bør ikke være lengre enn 10 meter fra vassdraget for å være berettiga tilskudd. Er avstanden lang vil mye av den naturlige kantvegetasjonen fange eventuell næringsavrenning fra åkeren. Kantsonen er ikke ment å beskytte mot konsentrerte avrenninger. For å redusere denne bør ordninga grasdekt vannveg benyttes.

Vilkår:

- Tilskudd gis kun til flerårig grasdekt kantsone i åker (ettårige kulturer som korn, grønnfôr, potet, grønsaker).
- Grasdekt kantsone må være minst seks meter bredt. I tillegg må det være en vegetasjonssone på minst to meter fra åkerkant til vassdrag (målt horisontalt til vassdragets normalvannstand).
- Grasveksten må i såingsåret være godt etablert om høsten.
- Ved fornying skal jordarbeiding og såing skje mellom 1. mars og 1. juli.
- Grasdekt kantsone skal ikke gjødsles, eller sprøytes.
- Grasdekt kantsone skal enten slås, beites eller pusses.
- Det er en fordel at graset fjernes fra arealet.
- Eventuell beiting skal skje uten unødig opptrakking som øker erosjonsrisikoen.

Flere tilskudd for samme areal:
Areal som får tilskudd til § 19 «grasdekt kantsone i åker» kan også få tilskudd til:

§ 4 Drift av bratt areal
§ 13 Friareal for gås, underkultur i korn
§ 17 Ingen jordarbeiding om høsten
§ 20 Fangvekster som underkultur
§ 24 Ugrasharving i åker, korn

Tiltaksklasser: korn, potet/grønnsaker.
Tilskuddet utmåles per meter.

§ 20 Fangvekst som underkultur

Formålet med tilskuddet er å stimulere til bruk av fangvekster for å beskytte jordoverflata mot avrenning av jord og næringsstoffer, samt å binde overskudd av fosfor og nitrogen i vekstene.

Tiltaket innebærer såing av fangvekster som underkultur i annen avling, for å gi bedre beskyttelse mot erosjon og næringsstofftap enn det en oppnår med ingen jordarbeiding alene. I tillegg kan fangvekstene ta opp overskudd av næringsstoffer fra arealet. Dette forutsetter imidlertid at vekstene er godt etablert. Med «godt etablert» menes at plantene er godt synlige over jorda med et jevnt og tett plantedekke.

Med fangvekster (undersådd dekkvekst) menes her en vekst som i utgangspunktet konkurrerer minimalt med hovedveksten, men som etablerer seg godt etter at hovedveksten er høstet. Fangveksten vil da få et tett plantedekke, med god rotstruktur, som beskytter jorda og tar opp næringsstoffer fra dypere jordlag. Det bør ikke sås belgvekster i ren bestand.

Vilkår:

- Fangvekster kan sås som underkultur i korn, oljevekster og belgvekster.
- Fangveksten skal være godt etablert om høsten.
- Arealet skal ikke sprøytes med plantevernmidler eller gjødsles om høsten.
- Fangveksten skal ikke være hovedvekst året etter at den er sådd.

Flere tilskudd for samme areal:
Areal som får tilskudd til § 20 «fangvekst som underkultur» kan også få tilskudd til:

§ 4 Drift av bratt areal
§ 13 Friareal for gås, underkultur i korn
§ 17 Ingen jordarbeiding om høsten
§ 18 Grasdekt vannvei i åker, korn
§ 18 Grasstripe i åker korn
§ 19 Grasdekt kantsone åker, korn
§ 21 Spredning av husdyrgjødsel om våren og eller i vekstsesongen
§ 22 Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel
§ 23 Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslanger
§ 24 Ugrasharving i åker, korn

Tilskuddet utmåles per dekar.

Utslipp til luft

Formålet med tilskuddene under dette temaet er å stimulere til gjødslingsmetoder som gir redusert utslipp av ammoniakk og lystgass.

§ 21 Spredning av husdyrgjødsel om våren og eller i vekstsesongen

Formålet med tilskuddet er å stimulere til at husdyrgjødsel og biorest blir spredd på mest mulig gunstig tidspunkt. Dette er viktig for å få best mulig opptak av næringsstoffer i avling, redusere forurensning av vann og utslipp til luft.

Arealet skal høstes etter spredning. Dette utelukker høstkorn og grasgjenlegg sådd om høsten fra ordninga, dersom det her brukes husdyrgjødsel før såing. Tilskuddet gjelder spredning på alle typer godkjent spredeareal etter *Forskrift om gjødselvarer m.v. av organisk opphav*.

Foretak som mottar tilskudd til «spredning av husdyrgjødsel om våren eller i vekstsesongen» kan ikke på samme areal motta tilskudd for nedlegging/nedfelling.

Tilskuddet gjelder alle jordbruksvekster.

Vilkår:

- All husdyrgjødsel som foretaket bruker på sitt jordbruksareal skal spres om våren eller i vekstsesongen, før 10. august.
- Det skal høstes avling etter spredning (samme år). Beiting regnes som høsting
- Det skal minimum spres 5 kg total-nitrogen i husdyrgjødsla per dekar.
- Foretaket skal ha gjødslingsplan og skiftenoteringer som viser sprededato og gjødselmengde spredd per dekar.

Flere tilskudd for samme areal:
Arealer som får tilskudd til §21 «spredning om våren og eller i vekstsesongen» kan også få tilskudd til:

§ 4 Drift av bratt areal
§ 6 Beiting av verdifullt jordbrukslandskap i innmark
§ 8 Slått av verdifullt jordbrukslandskap
§ 13 Friareal for gås i Trøndelag og Nordland
§ 13 Friareal for gås, underkultur i korn
§ 17 Ingen jordarbeiding om høsten
§ 18 Grasdekt vannvei i åker, korn
§ 18 Grasdekt vannvei i åker, grønnsaker og potet
§ 18 Grasstripe i åker korn
§ 18 Grasstripe i grønnsaker og potet
§ 20 Fangvekster som underkultur
§ 23 Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslanger
§ 24 Ugrasharving i åker, korn
§ 25 Ugrasbekjempelse i radkulturer

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 22 Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel

Formålet med tilskuddet er å stimulere til at husdyrgjødsel og biorest blir lagt rett ned på jorda (nedlegging) eller blandet direkte med jordsmonnet (nedfelling) i stedet for tradisjonell breispredning. Tiltaket vil motvirke tap av ammoniakk til lufta, og er gunstig med hensyn til vannmiljø.

Foretak som mottar tilskudd til «nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel»» kan ikke på samme areal motta tilskudd til «spredning av husdyrgjødsel om våren og eller i vekstsesongen».

Tilskuddet gjelder alle jordbruksvekster.

Vilkår:

- Det må på alle sesongens gjødslinger med husdyrgjødsel brukes nedlegging /nedfelling som metode for at et areal skal være berettiga tilskudd til nedlegging/nedfelling.
- Siste frist for spredning er 10. august.
- Det skal minimum spres 5 kg total-nitrogen i husdyrgjødsla per dekar.
- Husdyrgjødsel og biorest som er spredd ved nedlegging i åpen åker må moldes ned innen to timer.
- Det skal høstes avling etter spredning (samme år). Beiting regnes som høsting.
- Foretaket skal ha gjødslingsplan og skiftenoteringer som viser sprededato og gjødselmengde spredd per dekar.

Flere tilskudd for samme areal:

Areal som får tilskudd til §22 «nedfelling/nedlegging av husdyrgjødsel» kan også få tilskudd til:

§ 4 Drift av bratt areal
§ 6 Beiting av verdifullt jordbrukslandskap i innmark
§ 8 Slått av verdifullt jordbrukslandskap
§ 13 Friareal for gås i Trøndelag og Nordland
§ 13 Friareal for gås, underkultur i korn
§ 17 Ingen jordarbeiding om høsten
§ 18 Grasdekt vannvei i åker, korn
§ 18 Grasdekt vannvei i åker, grønnsaker og potet
§ 18 Grasstripe i åker korn
§ 18 Grasstripe i grønnsaker og potet
§ 20 Fangvekster som underkultur
§ 23 Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslanger
§ 24 Ugrasharving i åker, korn
§ 25 Ugrasbekjempelse i radkulturer

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 23 Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslange

Formålet med tilskuddet er å stimulere til bruk av tilføreselsslange i stedet for tradisjonell tankvogn til spredning av husdyrgjødsel og biorest. Tiltaket skal redusere jordpakkinga og skal bidra til god jordstruktur og lavere utslipp av lystgass.

Redusert jordpakking kan gi bedre avlinger på grunn av god jordstruktur, et bedre jordliv og mindre tap av næringsstoff. Det kan og gi lavere lystgasstap på grunn av bedre infiltrasjon av vann. Bruk av tilførselsslanger har effekt som selvstendig tiltak, men for å få tilskudd må det knyttes opp mot at gjødsla spres på en miljøvennlig måte.

Vilkår:

- Bruke tilførselsslange med spredeutstyr på alle årets gjødslinger med husdyrgjødsel/biorest på det arealet som får tilskudd.
- Tilskuddet til tilførselsslange er kun berettiga dersom det kombineres med § 21 «Spredning av husdyrgjødsel om våren eller i vekstsesongen», eller § 22 «Nedlegging eller nedfelling av husdyrgjødsel».

Flere tilskudd for samme areal:

Areal som får tilskudd til §23 «spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslange» kan også få tilskudd til:

§ 4 Drift av bratt areal
§ 6 Beiting av verdifullt jordbrukslandskap i innmark
§ 8 Slått av verdifullt jordbrukslandskap
§ 13 Friareal for gås i Trøndelag og Nordland
§ 13 Friareal for gås, underkultur i korn
§ 17 Ingen jordarbeiding om høsten
§ 18 Grasdekt vannvei i åker, korn
§ 18 Grasdekt vannvei i åker, grønnsaker og potet
§ 18 Grasstripe i åker korn
§ 18 Grasstripe i grønnsaker og potet
§ 20 Fangvekster som underkultur
§ 21 Spredning av husdyrgjødsel om våren og eller i vekstsesongen
§ 22 Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel
§ 24 Ugrasharving i åker, korn
§ 25 Ugrasbekjempelse i radkulturer

Tilskuddet utmåles per dekar.

Plantevern

Formålet med tilskuddene under plantevern er å stimulere til bruk av andre metoder for ugrasbekjempelse enn bruk av kjemiske plantevernmidler.

§ 24 Ugrasharving i åker

Formålet med tilskuddet er å stimulere til harving for å fjerne ugras i stedet for bruk av plantevernmidler. Dette vil redusere faren for tap av plantevernmiddelrester til grunnvann og vassdrag. Det gis ikke tilskudd dersom det benyttes ugrasmidler før høsting, unntatt er sprøyting mot floghavre og hønsehirse, eller nedsviing av oljevekster og åkerbønne. Med åker menes her korn og annet frø til modning.

Tilskuddet gjelder ikke arealer som DEBIO har klassifisert som karensareal eller som økologisk drevet.

Vilkår:

- Arealet skal ugrasharves mot frøugras minst en gang i vekstsesongen
- Arbeidet må foregå på en slik måte og på et slikt tidspunkt at det har tilfredsstillende effekt på ugraset
- Det skal ikke brukes kjemiske ugrasmidler på arealet før høsting. Ordningen er ikke til hinder for sprøyting mot floghavre og hønsehirse, nedsviing av oljevekster og åkerbønne eller sprøyting mot kveke etter innhøsting.
- Det skal føres skiftenotater for arealer som er ugrasharva. Notatene skal inneholde dato for utført ugrasharving, ugrasart og ugrasets utviklingsstadium.

Flere tilskudd for samme areal:

Areal som får tilskudd til § 24 «ugrasharving i åker» kan også få tilskudd til:

§ 4 Drift av bratt areal
§ 13 Friareal for gås, underkultur i korn
§ 17 Ingen jordarbeiding om høsten
§ 18 Grasdekt vannvei i åker, korn
§ 18 Grasstripe i åker korn
§ 19 Grasdekt kantsone åker, korn
§ 20 Fangvekster som underkultur
§ 21 Spredning av husdyrgjødsel om våren og eller i vekstsesongen
§ 22 Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel
§ 23 Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslanger

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 25 Ugrasbekjempelse i radkulturer

Formålet med tilskuddet er å stimulere til metoder for å fjerne ugras uten bruk av plantevernmidler, noe som vil redusere faren for tap av plantevernmidler til grunnvann og vassdrag.

Tilskuddet gjelder ikke areal som DEBIO har klassifisert som karensareal eller som økologisk drevet.

Det kan gis tilskudd for mekanisk ugrasbekjempelse eller flamming i radkulturer. Det gis ikke tilskudd dersom det benyttes ugrasmidler før høsting, unntatt ved nedsviing av potetris.

Vilkår:

- Arealet skal bekjempes mot frøugras minst en gang i vekstsesongen.
- Arbeidet må foregå på en måte og på ei tid som gir tilfredsstillende effekt på ugraset.
- Det skal ikke brukes kjemiske ugrasmidler på arealet før høsting. Ordningen er ikke til hinder for sprøyting mot kveke etter innhøsting.
- Det skal føres skiftenotater for arealer som er ugrasbekjempa. Notatene skal inneholde dato for utført bekjemping, ugrasart og ugrasets utviklingsstadium.

Flere tilskudd for samme areal:

Arealer som får tilskudd til § 25 «ugrasbekjempelse i radkulturer» kan også få tilskudd til:

§ 4 Drift av bratt areal
§ 21 Spredning av husdyrgjødsel om våren og eller i vekstsesongen
§ 22 Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel
§ 23 Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslanger

Tiltaksklasse: Flamming, mekanisk ugrasbekjempelse.
Tilskuddet utmåles per dekar

Generelle bestemmelser[1]

§ 26 Utmåling og utbetaling av tilskudd

Fylkesmannen fastsetter årlig satser for tilskuddene etter samråd med fylkeslagene i Norges Bondelag og Norsk Bonde- og småbrukarlag. Fylkesmannen fastsetter foreløpige satser som kan justeres for å tilpasse forbruket til bevilgingen.

Av annet ledd følger det at tilskudd kun skal gis det året som tiltaket blir gjennomført.

§ 27 Søknad

Foretak som søker tilskudd skal benytte søknadsskjema fastsatt av Landbruksdirektoratet. Søknadsfristen er 15. oktober. For beitelag som søker tilskudd etter § 5 «drift av beitelag» er fristen 15. november.

§ 28 Administrasjon, dispensasjon og klage

Første ledd angir at kommunen fatter vedtak om miljøtilskudd i førsteinstans.

Fylkesmannen kan i særlige tilfeller dispensere fra bestemmelsene i forskriften. Dispensasjon skal kun gis dersom det er særlig tilfeller av forbigående art som gjør at foretaket som søker tilskudd ikke oppfyller vilkårene for tilskudd. For eksempel vil sykdom eller andre uforutsette hendelser utenfor foretakets kontroll være «særlige tilfeller» som vil gi grunnlag for å fatte vedtak om dispensasjon. At man er i villfarelse om søknadsfrist etc. er ikke et slikt særlig tilfelle. Andre uforutsette hendelser utenfor foretakets kontroll kan eksempelvis være klimatiske forhold som gjør det umulig å gjennomføre tiltaket innenfor angitt frist.

Ved søknad om dispensasjon fra vilkår knyttet til miljø for eksempelvis tiltak under miljøtema biomangfold, må en ta stilling til om en dispensasjon kan gis i tråd med prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12. Se nærmere omtale om dette under kapittel 3 biomangfold.

Tredje ledd angir at vedtak fattet av kommunen kan påklages til fylkesmannen. Vedtak fattet av fylkesmannen i første instans kan påklages Landbruksdirektoratet.

§ 29 Opplysningsplikt og kontroll

Søker av tilskudd plikter å gi alle opplysninger som kommunen, fylkesmannen og Landbruksdirektoratet finner nødvendig for å kunne forvalte ordningen.

Kommunen, fylkesmannen og Landbruksdirektoratet kontrollerer at utbetaling av tilskudd er riktige. Søker plikter å utlevere all bokføring, korrespondanse og opptegnelser som vedkommer tilskuddet. Opplysninger gitt i forbindelse med søknad om tilskudd kan også kontrolleres ved telling og måling på de eiendommer som foretaket benytter i driften.

§ 30 Avkorting av tilskudd

Det er laget en samlet bestemmelse om avkorting som samler ulike grunnlag for avkorting av tilskudd. Avkorting etter første ledd gjelder foretakets uaktsomme eller forsettlige overtredelser.

a) «drevet eller driver sin virksomhet i strid med annet regelverk for jordbruksvirksomhet»:
   Dette gjelder konstaterte overtredelser av regelverk som har sammenheng med jordbruksvirksomheten. Overtredelser etter lov eller forskriftsverk som er hjemlet i jordlova, typisk

[1] Forskrift av 12. april 2019 om regionale miljøtilskudd i jordbruket, Trøndelag

nydyrkingsforskriften, gjødselvareforskriften, dyrevelferdsloven med tilhørende forskriftsverk vil kunne gi grunnlag for avkorting. Også lovovertredelser som er knyttet til virksomheten etter for eksempel forurensningsloven eller kulturminneloven kan gi grunnlag for avkorting av tilskuddet. Det må konkret vurderes sammenhengen mellom overtredelsen og det som det er søkt tilskudd for.

b) «gitt feil opplysninger i søknaden som har eller ville dannet grunnlag for urettmessig utbetaling av tilskudd for seg selv eller andre»:

Tilskuddet kan også avkortes dersom foretaket har oppgitt feil opplysninger i søknad, brutt bestemmelser i forskrift om gjødslingsplanlegging eller mangler eller har mangelfull journal over plantevernmidler.

§ 31 Tilbakebetaling og renter mv.

Dersom foretaket som følge av manglende oppfyllelse av vilkår i denne forskriften eller av andre grunner har mottatt en utbetaling som ikke er berettiget, kan det feilutbetalte beløpet kreves tilbakebetalt fra mottakeren eller motregnes i senere utbetaling av tilskudd. Tilsvarende gjelder differansen mellom utbetalt beløp og redusert tilskudd som følge av vedtak om avkorting etter *§ 30 Avkorting av tilskudd*.

For tilbakebetalingskrav kan det kreves renter når kravet ikke innfris ved forfall. Ved grov uaktsomhet eller forsett kan renter kreves fra tidspunktet for utbetalingen av det urettmessige tilskuddet. Størrelsen på renten følger rentesatsen fastsatt med hjemmel i lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m.

Krav fra offentlig myndighet som utspringer av foretakets jordbruksvirksomhet kan motregnes i senere utbetalinger av tilskudd til foretaket.

§ 32 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft *15. april 2019.* Samtidig oppheves *FOR-2018-07-01-1117 Forskrift om regionale miljøtilskudd til jordbruket i Trøndelag.*

Oversikt over miljøtilskudd som kan kombineres på samme areal

	«Ok» i ruta viser ordninger som kan kombineres *. Det forutsettes at reglene for hver enkelt ordning tilfredsstilles.	Skjøtsel av bratt areal	Beiting av verdifullt jordbrukslandskap i innmark	Beiting av verdifullt jordbrukslandskap i utmark	Slått av verdifullt jordbrukslandskap	Slått av slåttemark	Slått av slåttemyr	Beiting av kystlynghei	Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer, beiting	Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer, slått	Skjøtsel av trua naturtyper beiting	Skjøtsel av trua naturtyper slått	Friareal for gås i Trøndelag, engarealer	Friareal for gås i Trøndelag , underkultur i korn	Drift av seter	Besøksseter	Skjøtsel av automatisk freda kulturminner, beiting	Skjøtsel av automatisk freda kulturminner, slått	Ingen jordarbeiding om høsten	Grasdekt vannvei i åker, korn	Grasdekt vannvei i åker, grønnsaker og potet	Grasstripe i åker korn	Grasstripe i grønnsaker og potet	Grasdekt kantsone åker, korn	Grasdekt kantsone åker, grønnsaker og potet	Fangvekster, korn	Spredning av husdyrgjødsel vår / vekstsesong	Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel	Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslanger	Ugrasharving i åker, korn	Mekanisk ugrasbekjemping i radkulturer
		§ 4	§ 6	§ 7	§ 8	§ 9	§ 9	§ 10	§ 11	§ 11	§ 12	§ 12	§ 13	§ 13	§ 14	§ 15	§ 16	§ 16	§ 17	§ 18	§ 18	§ 18	§ 18	§ 19	§ 19	§ 20	§ 21	§ 22	§ 23	§ 24	§ 25
§4	Skjøtsel av bratt areal				ok	ok				ok		ok	ok	ok				ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok
§6	Beiting av verdifullt jordbrukslandskap i innmark								ok		ok																ok	ok	ok		
§7	Beiting av verdifullt jordbrukslandskap i utmark																														
§8	Slått av verdifullt jordbrukslandskap	ok				ok				ok		ok															ok	ok	ok		
§9	Slått av slåttemark	ok			ok																										
§9	Slått av slåttemyr																														
§10	Beiting av kystlynghei																														
§11	Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer, beiting		ok																												
§11	Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer, slått	ok			ok																										
§12	Skjøtsel av trua naturtyper, beiting		ok																												
§12	Skjøtsel av trua naturtyper, slått	ok			ok																										
§13	Friareal for gås i Trøndelag, engarealer	ok																									ok	ok	ok		
§13	Friareal for gås i Trøndelag, underkultur i korn	ok																				ok		ok		ok	ok	ok	ok	ok	
§14	Drift av seter																														
§15	Besøksseter																														
§16	Skjøtsel av automatisk freda kulturminner, beiting																														
§16	Skjøtsel av automatisk freda kulturminner, slått	ok																													
§17	Ingen jordarbeiding om høsten	ok																		ok		ok		ok		ok	ok	ok	ok	ok	
§18	Grasdekt vannvei i åker, korn	ok																	ok							ok	ok	ok	ok	ok	
§18	Grasdekt vannvei i åker, grønnsaker og potet	ok																									ok	ok	ok		
§18	Grasstripe i åker korn	ok												ok					ok							ok	ok	ok	ok	ok	
§18	Grasstripe i grønnsaker og potet	ok																									ok	ok	ok		
§19	Grasdekt kantsone åker, korn	ok												ok					ok							ok				ok	
§19	Grasdekt kantsone åker, grønnsaker og potet	ok																													
§20	Fangvekster, korn	ok												ok					ok	ok		ok		ok			ok	ok	ok	ok	
§21	Spredning av husdyrgjødsel vår / vekstsesong	ok	ok		ok								ok	ok					ok	ok	ok	ok	ok			ok			ok	ok	ok
§22	Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel	ok	ok		ok								ok	ok					ok	ok	ok	ok	ok			ok			ok	ok	ok
§23	Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslanger	ok	ok		ok								ok	ok					ok	ok	ok	ok	ok			ok	ok	ok		ok	ok
§24	Ugrasharving åker, korn	ok												ok					ok	ok		ok		ok		ok	ok	ok	ok		
§25	Mekanisk ugrasbekjemping i radkulturer	ok																									ok	ok	ok		

* Eksempel: Ved kombinasjon av flere tilskudd for samme areal forutsettes det at kravene for hver ordning tilfredsstilles. Skjøtsel av «bratt areal» kan kombineres hver for seg med «skjøtsel av biologisk verdifulle arealer, slått» og «spredning av husdyrgjødsel om våren/vekstsesong», men kan ikke kombineres på samme areal siden ordninga med av «skjøtsel av biologisk verdifulle arealer, slått» krever at arealet ikke skal gjødsles.

Foreløpige satser regionale miljøtilskudd til jordbruket i Trøndelag, 2020

§	Tema/ tiltak	Enhet	Sats, kr
	Kulturlandskap		
4	Drift av bratt areal 1:5 og 1:3	daa	160
5	Drift av beitelag		
5	Hest/storfè	dyr	33
5	Sau/geit (sluppet)	dyr	23
6	Beiting av verdifulle jordbrukslandskap på innmark		
6	Øyer/ holmer, verna områder, setervoller	daa	130
7	Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i utmark (øyer og holmer)		
7	Storfe/hest	dyr	500
7	Småfe	dyr	120
8	Slått av verdifulle jordbrukslandskap		
8	Øyer/ holmer, verna områder, setervoller	daa	250
Biologisk mangfold			
9	Slått av slåttemyr og slåttemark	daa	1100
10	Beiting av kystlynghei	dyr	160
11	Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer		
11	Slått	daa	250
11	Beiting	daa	90
12	Skjøtsel av trua naturtyper (naturbeitemark og hagemark)		
12	Slått	daa	300
12	Beiting	daa	170
13	Friareal for gås (kortnebbgås og kvitkinngås)		
13	Høgt beitetrykk	daa	650
13	Middels beitetrykk	daa	300
13	Lavt beitetrykk	daa	150
13	Underkultur korn	daa	100
Kulturminner og kulturmiljøer			
14	Drift av seter (> 6 uker)	seter	65000
14	Drift av seter med foredling (> 6 uker)	seter	75000
15	Besøksseter	seter	55000
16	Skjøtsel av automatisk freda kulturminner		
16	Beiting	daa	200
16	Slått	daa	1100
Avrenning til vann			
	Prioriterte områder:		
17	Ingen jordarbeiding om høsten, liten erosjonsrisiko	daa	70
17	Ingen jordarbeiding om høsten, middels erosjonsrisiko	daa	80
17	Ingen jordarbeiding om høsten, stor erosjonsrisiko	daa	200
17	Ingen jordarbeiding om høsten, svært stor erosjonsrisiko	daa	240
	Andre områder		
17	Ingen jordarbeiding om høsten, liten erosjonsrisiko	daa	40
17	Ingen jordarbeiding om høsten, middels erosjonsrisiko	daa	50
17	Ingen jordarbeiding om høsten, stor erosjonsrisiko	daa	180
17	Ingen jordarbeiding om høsten, svært stor erosjonsrisiko	daa	220
18	Grasdekte vannvei i åker	meter	35
18	Grasdekte grasstriper i åker	meter	10
19	Grasdekt kantsone i åker	meter	35
20	Fangvekst som underkultur	daa	90
Utslipp til luft			
21	Spredning av husdyrgjødsel om våren og eller i vekstsesong	daa	25
22	Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel	daa	50
23	Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslange	daa	40
Plantevern			
24	Ugrasharving i åker	daa	60
25	Ugrasbekjempelse i radkulturer	daa	60